

הלל (6)

בזכותה של סבתא תמר

היתה יהודה לקדשו (תהלים קיד. ב)

רש"י מפרש: לקח יהודה לגורל חבלו וקדושתו... וכמו כן נדרש באגדה, שקפץ נחשון לתוך הים ואמר: אני ארד תחילה, זהו שאמר: "היתה יהודה לקדשו". אך לכאורה יש לתמוה על הלשון "היתה", שהרי יהודה שם זכר הוא? אלא ביאר הגאון רבי יעקב מליסא, מובא בספרים, שמה שזכה נחשון בן עמינדב לקדש שם שמים כאשר קפץ לים וגרם שיבקע, היה בזכות גבורת הנפש סבתו, תמר אשת יהודה, שעשתה רושם על צאצאיה עד כדי לקדש שם שמים זה של נחשון. שכן על הפסוק הנאמר בתמר: (בראשית לה. כה) "הוא מוצאת והיא שלחה אל חמיה לאמור", אמרו חז"ל (ב"מ נט.): לא רצתה להלביץ פניו ולומר ממך אני מעוברת, אלא: "לאיש אשר אלה לו": אמרה: אם יודה מעצמו יודה, ואם לאו ישרפוני ולא אלביץ פניו. לאור זאת, מדויקת להפליא הלשון "היתה יהודה לקדשו", שבאה לרמז על תמר, שבזכותה גרמה ליהודה לקדשו.

ספר "כמוצא שלל רב, תהלים"

הים ראה וינוס, הירדן יסוב לאחור (תהלים קיד. ג)

מדוע לגבי הים נאמר "ראה וינוס", בלשון עבר, ואילו לגבי הירדן נאמר: "יסוב לאחור בלשון עתיד"? ביאור על כך הובא בספר "קרובן פסח" בשם גאון אחד: במדרש נאמר על: "הים ראה וינוס", מה ראה הים? ברייתא דרבי ישמעאל ראה. וכך ביאורם של הדברים: רבי ישמעאל הוא שאמר שהתורה נדרשת בשלוש עשרה מדות, ובהם קל וחומר. ואם כן נוכל לומר שהים למד שצריך לנוס מפני ישראל בקל וחומר מהירדן, שעתיד להתייבש מפני יהושע, תלמידו של משה רבינו, וקל וחומר שצריך לנוס מפני משה רבו. ואם כן, הים ראה כי הירדן יסוב בעתיד לאחור, ומכח קל וחומר נקרע הים מפני משה ובני ישראל. הגדה של פסח "כמוצא שלל רב"

הים ראה וינוס (תהלים קיד. ג)

אמרו חז"ל (בר"ר ז.ח): בזכות עצמותיו של יוסף נקרע הים לישראל, הה"ד: "הים ראה וינוס". בזכות: "ויעזוב בגדו בידה וינוס" זהו לימוד נפלא שאנו לומדים מיוסף הצדיק, שומר הברית ויסוד עולם. כאשר נפגשים במצב של נסיון לברוח מהמקום. ולפעמים, כאשר אי אפשר או שאין צורך ביותר מכך, ניתן לנוס גם על ידי הורדת עיניים, או על ידי הסטת הראש לצדדין. על יוסף הצדיק נאמר: "צדיק יסוד עולם" (משלי י. כה). הוא היה האדם היחיד בהיסטוריה של העולם שפרנס וכלכל את כל העולם כולו. אולם כאשר תפס אותו איזה נסיון מה הוא

עשה: "וינס"! הוא לא ניסה להתמודד, אלא ברח מרוב פחד החטא. כמה מוסר השכל יש ללמוד מזה. יש הבוטחים בעצמם, שמראות וקולות הרחוב לא ישפיעו עליהם לרעה, ולכן הם מרשים לעצמם מגע מסויים עם העולם החיצוני. אולם הבא לידי ניסיון עלול חלילה להיכשל, והעצה וההדרכה שקיבלנו מיוסף הצדיק היא לנוס ולברוח מכל מגע עם השפעות זרות.

הגדה של פסח "תפארת שמשון" רב פינקוס זצ"ל

הים ראה וינוס, הירדן יסוב לאחור (תהלים קיד. ג)

הירדן הוא רק נהר וממילא יש בו פחות מאשר הים ויכול לברוח הרבה יותר בקלות מאשר הים, ובכל אופן רואים שהמציאות כאן היתה הפוכה: הים נס והירדן רק סב לאחוריו! כך גם בהמשך הפסוקים: "ההרים רקדו כאילים גבעות כבני צאן". הרי לרקוד יותר קשה מאשר לזוז כבני צאן ומי רקד? ההרים הגדולים, הכבדים, ואילו הגבעות הקטנות נעו רק כבני צאן. מה פשר ההיפוך? על זה אמר דוד המלך: מה אתה מתפלא "מלפני ארון חולי ארץ מלפני אלו-ה יעקב, הצור הגם מים חלמיש למעינו מים" "צור" זו אבן רכה וקלה, וממנה נוצר רק אגם, ואילו מהחלמיש שזו אבן קשה, נעשה מעין. הרי לך, שכשישנם ניסים אין כללים, ממילא אל לך להתפלא גם על הים והירדן. הגר"א

הים ראה וינוס (תהלים קיד. ג)

איתא במדרש: מה ראה הים שהוא נס? ראה ברייתא דרבי ישמעאל את הברייתא שכתובים בה י"ג מידות שהתורה נדרשת בהן. אותה ראה הים. וכמה קולמוסים נשתברו לבאר את דברי המדרש המופלאים הללו. ביאור נפלא כתב ה"ילקוט הגרשוני". ידוע שכשכבני ישראל עמדו על ים סוף, בא השר של מצרים לפני הקב"ה ואמר: רבוני של עולם מדוע הנך מטביע את המצרים, ואת היהודים אתה מעביר? הללו עובדי עבודה זרה והללו עבדי עבודה זרה! מה התשובה שאפשר להשיב בזה? פשוט: אין להשוות כלל בין ישראל למצרים, שכן עם ישראל אמנם עבדו עבודה זרה, אך הרי היו להם יסורים קשים, ויסורים מכפרים. המצרים לעומת זאת היו בטוב ובנעימים, לא היו להם שום יסורים, לכן מגיע שיענשו על שעבדו עבודה זרה ומניין שיסורים מכפרים? בגמרא (ברכות ה.) הובאו שתי דעות: רבי יוחנן אומר: שלומדים זאת בקל וחומר משן ועין: מה שן ועין שהן אחד מאיבריו של אדם, עבד יוצא בהן לחרות, יסורין שממרקין כל גופו של אדם על אחת כמה וכמה. וריש לקיש סובר, שלומדים זאת מגזרה שוה: נאמר ברית במלח ונאמר ברית ביסורין, מה ברית האמור במלח

מלח ממתקת את הבשר, אך ברית האמור ביסורין, יסורין ממרקין עוונותיו של אדם. אם כן, מהיכן יודעים שיסורים מכפרים? או בקל וחומר או מגזרה שוה שתיים מתוך י"ג המידות שהתורה נדרשת בהן, האמורות בברייתא דרבי ישמעאל. וזהו שאמרו חז"ל שהים נס מפני ברייתא דרבי ישמעאל! **הגדה של פסח "ומתוך האור"**

ההרים רקדו כאילים גבעות כבני צאן. מה לך הים כי

תנוס... מלפני אדון חולי ארץ (קיד.ד.ה.ז)

בגמרא (ע"ז מה.) אמר רבי עקיבא: כל מקום שאתה מוצא הר גבוה וגבעה נישאת ועץ רענן, דע שיש שם עבודת כוכבים. וכבר הקשו המפרשים: אם כך, איך הותר לבנות את בית המקדש על הר המוריה? ותירצו, שההר עצמו לא נאסר, כמבואר (סנהדרין מז.): על ההרים אלוהיהם ולא ההרים אלוהיהם. ואולם לפי מה שאמרה הגמרא (חולין טז.) שתלוש ולבסוף חיברו הרי הוא כתלוש, א"כ הרי בשעת קריעת ים סוף רקדו ההרים והגבעות ונעקרו ממקומם, והרי זה כתלוש ולבסוף חיברו, ולכאורה נאסרו בכך, ושוב תחזור הקושיא למקומה: איך הותר לבנות את בית המקדש על הר? אלא שכל זה דוקא אם ההרים בלבד רקדו ונעקרו, אבל אם ההרים והארץ רקדו יחד אין זה תלוש כלל. זו השאלה בפסוק: **"מה לך הים וכו'... ההרים תרקדו כאילים"**, והלא על ידי זה תיאסרו? ועל כך משיב הפסוק: **"מלפני אדון חולי ארץ"**, ומאחר שכל הארץ התחלחה מפתח הקב"ה ומהדר גאונו, ממילא לא נאסרו ההרים כלל. **הגדה של פסח "כמוצא שלל רב"**

ההופכי הצור המים (קיד.ח.)

משה רבינו נצטוה לדבר אל הסלע אך הוא היכה אותו, ועל כך נענש שלא יזכה להכניס את עם ישראל לארץ ישראל: **"יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל"**. אילו היה משה מדבר אל הסלע, ובעיקבות כך הסלע מוציא מים, על ידי הזה היה מתגדל ומתקדש שם שמים, ודבר זה נמנע על ידי משה, בכך שהיכה את הסלע ולא דיבר אליו כפי שניצטוה. לכאורה מה ההבדל הגדול בין דיבור להכאה, וכי מה משנה לסלע אם מדברים אליו או מכים אותו? האם הסלע שמוציא מים אחרי שהיכה אותו זה לא נס? ה"חתם סופר" מביא **הכוזרי**: אכן לסלע עצמו אין שום הבדל אם מדברים אליו או מכים אותו. בין כך ובין כך זהו נס גדול, בין אם הסלע מוציא מים מחמת דיבור או שמוציא מים מחמת הכאה. אבל יש נפקא מינה גדולה בין דיבור להכאה. כשהצדיק מדבר אל הסלע, הסלע שומע לו, על ידי כך רואים במוחש את כוחו של הצדיק. **"ותגזור אומר ויקם לך"** (איוב כב. כח). הצדיק שולט על מערכות הטבע והקב"ה מקיים את דברו. כשמשה היכה את הסלע במקום לדבר אליו, בכך הוא מנע מעם ישראל לראות את כוחו הגדול של הצדיק. **הגדה של פסח "חי ראוּבֵן"**

הלכה: גדר תערוכת באיסור בורר

כפי העולה מדברי הפוסקים, כל מה שנראה בעיני הבריות כקבוצה אחת נחשב כתערוכת, ואילו מה שנראה כשתי קבוצות אינו מוגדר כתערוכת. למשל אורז ליד אפונה נחשבים מעורבים מכיון דהם נראים כקבוצה אחת, אולם אם האורז והאפונה נמצאים בשני צידי הצלחת או מעט רחוקים אחד מהשני, אין הם מעורבים ואין בהם איסור ברירה. וכמו"כ ארגז ובו בקבוקי שתייה שונים, נחשב כקבוצה אחת, ועל כן הבקבוקים מעורבים ואסור להפרידם ולמיינם. ספר "הליכות שבת" רב אופיר מלכה שליט"א

פתגם: טפיחה חיוך ומילה טובה הם הנוסחה לאחזה
ספר "שמחלה"

חקירה: שיעור במאכל, כזית. השיעור במאכל, שבפחות
מכזית לא נחשב למאכל, או באכילה, שבפחות מכזית לא נחשבת אכילה. (חידושי ר' שמואל פסחים עמוד קסב, שיעורי ר' שמואל מכות עמוד תמט בהערה, ברכת אברהם פסחים מג: היתר מצטרף לאיסור) **ספר "קובץ יסודות וחקירות"**

סיפור: נפשות יבשות: הגאון ר' יעקב דוד סלוצקר
נתפרסם כדרשן מופלא, הכובש את לב שומעיו ומעוררם לבכיה. פעם אחת נשא הספד על רבה של קהילה שהלך לעולמו. הוא הפליג בדברים נמלצים, הנוקבים ויורדים חדרי בטן. אך למרבה התמהון נשאר הקהל שווה נפש ואיש לא הוזיל דמעה. אחרי כן שאלהו אחד ממקרוביו: היתכן? היכן כוח הדרוש הנודע לתהילה? השיב לו רבי יעקב דוד: כל כוחי הוא רק בפתיחת הברז, אבל אם החבית ריקה ויבשה, מה תועיל פתיחת הברז? **ספר "חד וחלק" חלק ב' (דף קצ)**

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, אברהם בן חנה רחל שרה, ליליאן רוזה בת אודטה נזימה, הרסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם רפאל בן רבקה, ברטה מסעודה בת לאה, חיים מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קאריין מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה ג'יות בת אליו, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון: נעמי פנינה בת סנדרין אסתר, לאה בת רבקה, לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן משה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר, אמיל חיים בן עזר עזיזה, רחל בת מיה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים, ניסים חי הורבט בן ג'ולי.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr